

19A Česká poezie od konce první světové války do konce druhé světové války

Období 1918 – 1948; hlavní rysy: 28. 10. 1918 vznik samostatného Československa; mohutný hospodářský vývoj ve 20. letech; 30. léta – světová hospodářská krize a z ní plynoucí sociální a politické problémy; nárůst radikálních totalitních názorů, řešení sociálních konfliktů rasistickými a fašistickými metodami; Mnichovská dohoda; 15. 3. 1939 – Protektorát Čechy a Morava; druhá světová válka.

Literární směry:

proletářská poezie, poetismus, avantgarda, surrealismus, spirituální a katolický proud, autoři tvořící mimo proudy a skupiny

proletářská poezie – první polovina 20. let; výraz poválečné revoluční vlny – reakce na důsledky války a sociální bídu, cílem byla sociální spravedlnost; třídní umění, směřující k pádu nespravedlivé společnosti, zdůrazňovalo úlohu dělnictva; revolučnost, kolektivismus; optimismus, příklon ke komunismu. 1922 Wolkrova stať *Proletářské umění*.

Jiří Wolker – Host do domu; Svatý Kopeček; Těžká hodina (balady)

Josef Hora – Pracující den; Srdce a vřava světa; Bouřlivé jaro; později psal intimní lyriku

Jindřich Hořejší – Hudba na náměstí; Korálový náhrdelník; Den a noc; překladatel!

poetismus – jediný avantgardní mezinárodně uznávaný směr českého původu; r. 1924 ho vytvořili V. Nezval a K. Teige; inspirovali se hravostí dadaismu; základní tvůrčí metodou je hra a rozumem nekontrolovaná řada asociací; inspirací je technický pokrok, velkoměsto, exotika, cirkusové prostředí – svět má být živou básní; apolitičnost, sklon k zlehčování.

Vítězslav Nezval – Podivuhodný kouzelník; Pantomima; Abeceda;

Edison = poetismus

Skleněný havelok; Praha s prsty deště; Žena v množném čísle;

Absolutní hrobař = surrealismus

52 hořkých balad věčného studenta Roberta Davida; Matka naděje; Pět minut za městem; Stalin

hry: **Manon Lescaut; Schovávaná na schodech; Milenci z kiosku**

román: **Valérie a týden divů;**

pro děti: **Anička skřítek a Slaměný Hubert**

Jaroslav Seifert – Na vlnách TSF; Slavík zpívá špatně; Poštovní holub = poetismus

Město v slzách; Samá láska = proletářská poezie

lyrické sbírky: **Jablko z klína; Ruce Venušiny; Zhasněte světla; Světlem oděná;**

Kamenný most; Vějíř Boženy Němcové;

po válce: **Maminka; Halleyova kometa; Morový sloup; Deštník z Piccadilly;**

vzpomínková kniha **Všecky krásy světa**

1984 Nobelova cena za literaturu.

Konstantin Biebl – Zloděj z Bagdadu; S lodí, jež dováží čaj a kávu; Nový Ikaros

surrealismus – ovlivněn psychoanalýzou Sigmunda Freuda; v literatuře: automatický tok motivů z podvědomí; neexistuje předběžný plán díla; pravidla verše nejsou respektována; surrealistický objekt – spojení skutečností, které nemají nic společného, nové souvislosti. 1934 manifest Surrealistické skupiny (Nezval, Teige, Biebl, Štýrský, Toyen, Honzl, Ježek). Chtěli vytvořit absolutní realitu (nadrealitu) a vymanit tak člověka z pout předsudků a konvencí.

Vítězslav Nezval, viz výše

Devětsil – 1920, nejvýraznější meziválečná skupina umělců levicového zaměření, pořádali kulturní akce, vydávali almanachy

brněnská Literární skupina

Surrealistická skupina

katolický proud – symbolická obraznost, směřování k transcendentním hodnotám, biblické a barokní motivy, křesťanské mravní hodnoty. Významná byla činnost vydavatele Josefa Floriana ve Staré Říši – edice *Dobré dílo*.

Autoři byli po roce 1948 pronásledováni.

Jakub Deml – *Moji přátelé*

Jan Zahradníček – *La Saletta; Znamení moci*

Bohuslav Reynek – *Rybí šupiny; Odlet vlaštovek*

Václav Renč

Zdeněk Rotrekl

Josef Kostohryz

Ivan Slavík

spirituální proud – autoři využívali bohatou obraznost, směřovali k věčným hodnotám.

František Halas – *Sépie; Kohout plaší smrt; Staré ženy; Dokořán; Torzo naděje; Já se tam vrátím; Naše paní Božena Němcová; Ladění; A co?*

Vladimír Holan – originální autor světového významu, abstraktní, meditativní, velmi náročná poezie: *Vanutí; Kamení, přicházíš; Havraním brkem; Odpověď Francii; Rudoarmějci; Noc s Hamletem*

František Hrubín – *Krásná po chudobě; Země sudička; Jobova noc; Hirošima; Romance pro křídlovku;*

Hra: *Srpnová neděle*

Novela: *Zlatá renera*

Významná je jeho tvorba pro děti: *Špalíček pohádek*

Vilém Závada – básník Ostravska, *Panychida; Cesta pěšky; Živote, díky*

Jarní almanach básnický 1940 – hledání lidské duše, existencialismus, odklon od ideologií, tragický životní pocit.

Kamil Bednář

Jiří Orten – *Čítanka jaro; Cesta k mrazu; Jeremiášův pláč; Ohnice; Elegie Deníky Jiřího Orteny; Eta, Eta, žlutí ptáci*

básník židovského původu, tragického osudu, největší talent mladé generace, vyjádřil úzkost a samotu v necitelné době okupace a války.

19B Styl běžně komunikativní (prostě sdělovací)

(hovorový, prostě sdělovací) je **styl běžné každodenní komunikace** v rodině, ve škole, mezi přáteli, v zaměstnání. Podává informace a citové a hodnotící postoje k různým tématům všedního života.

Projevy v tomto stylu jsou vázány na konkrétní komunikační situaci.

Forma projevů převážně mluvená s přímým kontaktem s posluchači, často mají podobu dialogu.

Jsou doprovázeny gesty, mimikou. Bývají spontánní, nepřipravené, emocionální.

Jazykové prostředky:

- ✘ užití hovorové nebo obecné češtiny, nářečí; volnost výběru jazykových prostředků
- ✘ tvoření univerbizovaných pojmenování
- ✘ jednoduchá skladba
- ✘ parazitní slova
- ✘ oslovení a kontaktní prostředky

Slohové útvary:

(slohový postup *informační, popisný a vyprávěcí*)

Mluvené útvary:

- ✘ mluvený dialog (i telefon, chat, SMS)
- ✘ přípitek, vyjádření soustrasti, přivítání, představení...
- ✘ referát (neodborný)
- ✘ diskuse

Krátké informační útvary: jednoduché písemné projevy, věcné a objektivní

- ✘ oznamovací (zpráva, oznámení, vyhláška, inzerát, blahopřání, plakát...)
- ✘ heslové (formuláře poukázek, testy)
- ✘ dokumentární (stvrzenka, protokol jednání)

Některé z těchto útvarů se blíží administrativnímu stylu.